

KUSTBON

Nr 3 Årgång 30

ORGAN FÖR
ESTLANDSSVENSKARNA I SVERIGE

Oktober 1973

Höst

Utgiven av Svenska Odlingens Vänner

Ansvarig utgivare: *Hugo Mickelin*

Redaktör: *Viktor Aman*

Redaktionssekreterare: *Maria Broman*

I redaktionen: *Joh. Hammerman, Alf Heldring,
Alex. Samberg, Hj. Stahl*

Red. och exp. Eknäsvägen 2, 112 64 Stockholm

Kustbons postgiro: 19 72 07-4. Tel. 56 16 37

Utkommer 1973 med fyra nummer

Prenumerationspris 1973 24 kronor

Annonspris: 1/1 250:—, 1/2 130:—, 1/4 65:—
1/8 40:—

Förlovnings-, vigsel- och födelseannonser 10 kr
Dödsannonser 60 kr.

Stockholm 1973 Svenska Tryckcentralen AB

H Ö S T S A M K V Ä M

Estlandssvenskarnas sedvanliga höstträff sker i år

Lördagen den 10 november —

i ny lokal

— Församlingssalen i VANTÖRS kyrka
i Högdalen —

Ingång från Önskehemsgatan, mitt emot
Högdalens Sjukhus.

Tunnelbana 19 — hållplats Högdalen.

Vi börjar kl 19.00.

Ur programmet:

Anförande av Viktor Aman om 100-årsminnet
av Thoréns/Österbloms ankomst till
Svensk-Estland.

Film.

Kaffe serveras i egen regi.

Lotteri: Basturökt skinka.

Inträdesavgift för täckande av
kostnader kr 10:—

Hjärtligt välkomna!

Styrelsen för
SVENSKA ODLINGENS VÄNNER

Innehåll

Meddelanden	2
Rågö folkdräkt av <i>I. Andersen</i>	3
Runödräkten av <i>E. Sergio</i>	6
H. Mickelin 60 år av <i>A. Samberg</i>	9
Hembygdsgdagen	9
Avlidna	12
Bemärkelsedagar	16

SOV hade tidigare inte utrymmen för förvaring av arkivalier såsom dokument, bilder, filmer. Dessa deponerades därför hos föreningsmedlemmar på olika håll. Arkivstyrelsen står nu i begrepp att upprätta ny förteckning över föreningens arkivalier. De föreningsmedlemmar som hos sig förvarar föreningsmaterial ombedes därför meddela sig med någon av nedanstående ledamöter av arkivstyrelsen:

Einar Hamberg	tel. 96 28 30
Hans Ladstedt	tel. 740 30 50
Nils Lagman	tel. 774 10 67
Richard Aman	tel. 35 51 54

F Ö R H A N D S M E D D E L A N D E

Föreningen SVENSKA ODLINGENS VÄNNER håller årsmöte lördagen den 23 febr. 1974 i Arbetsledarhuset, Drottningholmsvägen 7 i Stockholm — intill Kronobergsparken vid Fridhemsplan. Ingång över gården. (Samma lokal som för årsmötet 1972).

Rågöbornas traditionella Lucia-fest
äger i år rum

lördagen den 15 dec. kl 18

i Kärrtorps medborgarhus (Fyren),
Lågskärsvägen 13, Kärrtorp.

Alla hjärtligt välkomna!

Danslaget

Gun Anne Kristin Pella, född den 31 maj 1952 i Stockholm, har den 16 juni 1973 avlagt gymnastikdirektörsexamen vid Gymnastik- och idrotthögskolan i Stockholm.

JOHN LINDSTRÖM från Kärrslätt, som tjänstgjort som komminister inom Årsta distrikt i Enskede, har valts till kyrkoherde i Tofta församling av Tierps kommun.

Beskrivningen av FOLKDRÄKTERNA I ESTLANDS SVENSKBYGD, som började i juninumret, fortsätter och avslutas i detta nummer.

Gift kvinnas högtidsmössa, "lu" (i förgrunden) och vardagsmössa, "miss" (i bakgrunden). "Tipper" — röda och vita band för unga flickor. Flickan t v har "opasäuma skädek".

Ingeborg Andersen

RÅGÖ FOLKDRÄKT

Kvinnodräkten..

Huvudbonaden består för gift kvinna av "lu" eller "miss" och till dessa användes "toppar" och "tipper".

Lua är en vit hätta, hopsydd med veck i nacken och med dragsko nertill; den användes vid fester och högtider. Framtill kantas den med en 2—2½ cm bred knypplad spets av en speciell typ, som bara används till kvinnornas luar och missar; de kallas "lu"- och "missknitin(g)jar".

Under lua används "fastoppar". Det är en nackplatta, som är gjord av en hård stomme och omvirad med rött ullgarn; under denna har man sytt fast en ullgarnsfläta i rött, blått och gult. Plattan fästes i nacken under lua. Ovanpå lua har man röda band "tipper" 2 eller 3 stycken. Tippetna hjälper till att dölja luas snören, som man knyter över huvudet. Tippetna knyts i nacken, där ändarna får hänga fritt.

Till fest använde äldre kvinnor även "littersäumalu". På den vanliga vita lua fästes ett 8—10 cm brett vitt bomullsband, som är broderat med blomster-slingor mest i svart och mörkrött, men även i andra färger. Över hela bandet har man dessutom sytt "littrar" (paljetter).

Till vardags använde äldre kvinnor "miss" (mössa). Missa är i allmänhet av småmönstrat bomullstyg på röd botten och kantas framtill med ett rött ylleband, som viks om kanten. Framtill mot bandet fästes spetsen, missknitin(g)-jana, som skall sträckas hårt vid fastsyningen för att de skall ligga till mot pannan. Missa är rynkad över hjässan.

Vid sorg är missas bottenfärg svart eller mörkblå med blått kantband.

Missa liksom lua dras ihop baktill med ett snöre, som är knypplat av 4 linnetrådar. Snöret korsas i nacken och knyts över huvudet.

Vintermissa är fodrad och ibland även vadderad. När man gick ut, hade man en "huvudduk" (huvudduk) utanpå mössan.

De ogifta kvinnorna använde "läusttoppar"; de består av ullgarn i rött, blått och gult. Garnet flätas med håret i 2 flätor; man virar sedan flätorna runt bakhuvudet i en krans. Framför toppa(r)na bär de tipper: först ett brett vitt linneband och ovanpå detta ett smalt rött sidenband, längre fram mot pannan ytterligare ett smalt rött band. Banden knyts i nacken och får där hänga fritt ett par dm.

Äldre ogifta kvinnor kunde även bära "reamiss" som de gifta kvinnorna, men då utan spets och toppar under.

De yngsta flickorna använde enbart tipper, ett vitt brett linneband med ett smalt rött sidenband ovanpå. Banden knyts och får hänga fritt i nacken.

Bruden bar "säpp(e)l" som huvudbonad; under säpple hade hon "läustoppar". Säpple var gjort på en stomme av näver, 10—12 cm högt och överklätt med rött bomullstyg. Runt över- och underkanten har man sytt på mönstrade sidenband; pärlband i bågar och udda pärlor pryda säppet, och i nedre kanten runt framsidan hänga "blaknar (kläppen)" av silver eller mässing och dingla framför brudens ögon. Baktill på säpple har man fäst 10—12 st 70 cm långa, breda mönstrade sidenband; de sitta fästa i säpplets överkant. På denna har man vidare runt framkanten fäst små, 2—3 cm långa, fransar av tyg.

Rågö. Kvinnorna har "läus toppar" i håret. Kvinnan i mitten har "littersäuma lu". "Dråmpip" av sälmage.

H. Schlichting 1855.

Den som behövde ett säpp(e)l och ej ägde eget, fick låna och man brukade ge 1 par vita ullstrumpor för lånet.

Till brudens klädsel hörde även en hög, tätt veckad krage. Ytterplagget — "stjärtjacka" på sommaren och "kjohl" på vintern — behöll hon på även inomhus.

Blusen kallas "ävedäil" (överdel). Den är kort, slutar 4—5 cm ovanför midjan; därför bär man en "halvsärk", en slät ärmlös skjorta inunder, denna räcker en bit ner i "imerka".

Ävedäiln är sydd i vitt linnetyg. Bakstycket sys 10—

Rågö folkdräkt "äibokleder".

12 cm kortare än framstycket, fällen på bägge styckena sys upp med en smal hålsöm; sedan fyller man ut det som fattas på ryggstycket med ett "ävedäilbrokat". Det består av en knypplad mellanspets och uddspets, sydda mot ett c:a 2 cm brett linneband prytt med en bred "hålsäum" (hålsöm-ljusgull) sydd med rött eller brunbetsat lingarn. Framstycket kantas med en smal spets.

Axlarna pryds med broderade remsor i rött, "hädräimar". Ärmarna är vida, veckade upptill och rynkade nertill mot "ärmstämna" som var smala. Även ärmstämmena (linningarna) var broderade. Innan man fick knappar, knöt man ärmstämmena med smala band.

Kragen är bred och rak nervikskrage, kantad med en smal spets; den syddes ibland i finare tyg, sk "kraglärt".

Efter varje tvätt rynkas ävedäilns fram- och bakstycke, detta görs för hand och man måste vara 2 st som hjälps åt med rynkandet. Det fanns även en enklare ävedäil med ärmor utan linning, "ipeärma ävedäil".

Kjolen "imerka" är av svart ylletyg och rynkad i 1 cm djupa ståveck, den kallas "rinkjata imerk". Upptill dras rynkorna ihop med en stark tråd till önskad midjevidd, sen syr man på ett "stäm" (linning) och knyter ihop med ett band i midjan. "Imersstäge" (sprundet) har man under förklädet, "skädeken". Vid sprundet syr man fast en ficka eller också har man en lös ficka fäst vid ett band runt midjan innanför kjolen. Nedtill är kjolen prydd med ett 4-kantigt flätat band "ai". Aia är gul eller blå. 1/2 cm ovanför aia finns "gimondnapper" sydd med ullgarn, närmast aia ett "flätgimondnapp" (platt genom-plock = kedjestygn) och ovanför detta "runtgimondnapp" (efterstygn). Dessa stygn var sydda i blått, senare även i vitt och andra färger.

På senare tid har en del börjat använda smala bomullsband i stället för gimondnapper.

Förklädet, "skädeken", består av ett bomullstygn, mönstrat på röd eller vit botten, ibland kantat med knypplad spets nertill. Vid sorg och begravning användes mörkt förkläde, mest mörkblå-mönstrat.

I början av 1900-talet började man även använda "opasäuma skädekar" (påsydda förkläden). Man an-

vände rött eller vitt bottentyg och sydde på applikationer i geometriska mönster i rött, vitt, blått eller gult.

Unga flickor använde förkläden endast vid festliga tillfällen.

Strumporna, "socka" är mörkröda, färgade med växtfärg "mādrasockar".

Skorna är enkla "tvän(g)jat skoar". De klipptes till i ett stycke, snörptes ihop i tån; i överkanten skar man skåror, "skotärkjar", för "skotvän(g)ja". Skorna var gjorda av hemgarvat skinn, en del lät håret vara kvar under tå och häl för att skorna skulle vara starkare.

Runt axlarna bär man en röd, blommig *duk* "näromhalsduken". Den är vikt i trekant och hänger i snibb ner på ryggen; framtill sticks snibbarna ner under kjollinningen.

Ävedäilns krage viktes över halsduken, sedan knytes en "oppomhalsduk" på. Oppomhalsduken består av 2 st 3—4 cm breda och 10 cm långa röda sidenband, prydda med spets och broderi och fastsydda vid ett knytband, som knytes under ävedäilskragen. Tidigare kunde man i stället använda ett rött sidenband, som knöts i rosett vid "päningskrälle".

Framtill hålles ävedäilns halssprund ihop med en "bräske", ett silverspänne vid vilket dinglar en silverpeng; de kallas tillsammans "päningsbräske". Oftast fäster man 2 st päningsbräskjar på bröstet, i ävedäilssprundet.

Runt halsen bär man "päningskräll" (penninghalsband), ett halsband med vidhängande silverpeng mitt fram. Oftast har man silverkolor i päningskrälle och det heter då "sillkräll". Många prydde sig dessutom med flera brokiga halsband. Alla halsbanden var korta och satt tätt runt halsen.

Runt "lin(d)stan" (midjan) lindar man en "lind", ett handvävt, mönstrat skärp. Den är nära 1½ m lång, ca 4 cm bred och vävd i två olika mönster, så att man kan välja vilket mönster man vill ha på yttervarvet runt midjan, ena lindändan stoppas ner en bit under kjollinningen i vänster sida, lindas sedan 2 varv runt midjan och andra ändan stoppas ner under linningen i samma sida som den första.

Ytterplaggen var för kvinnan: "stjärtjack", "kjohl", "kask" och "storduk".

Stjärtjacka var av svart ylletyg. Den var insvängd i midjan och utsvängd nertill genom 5 st kilar, som var isydda 2 st på framstyckena, 2 st i sidsömmarna och 1 mitt bak. Vidden nertill gav den namnet stjärtjack.

*Kjohl*n var en kappa av svart eller naturbrunt ylle (vadmal). Den var också något utsvängd nertill, extra vidd fick den genom veck i sidsömmarna vid lin(d)stan.

På vintern använde man "kask" (päls). Rågöborna hade gott om får, och varje rågåbo var ägare till ett par fårskinnspälsar. Förr i tiden hade man "reräimantan kask". Den hade liksom kjohl'n veck i sidorna vid lindstan. Den var V-ringad i halsen och kantad runtom med rött, tunt skinn. I ringningen fanns en lös lapp, fastsydd vid ena sidan, som täppte till öppningen. Senare försvann de röda remmarna och ringningen rundades av.

Kvinnorna hade inga kragar på sina pälsar. Ullen var inåtvänd.

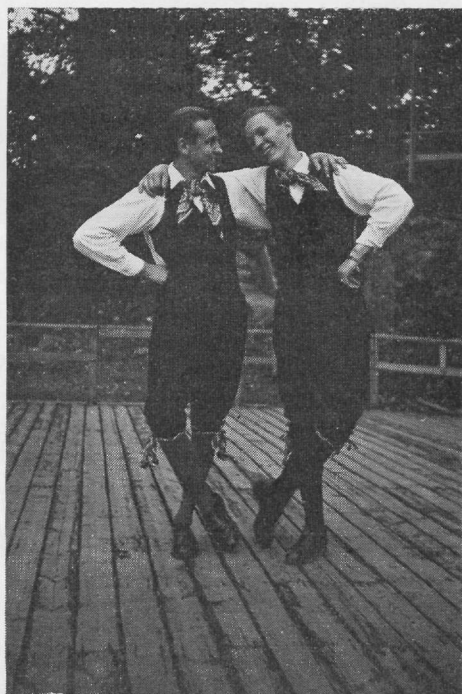
Mansdräkten

Som huvudbonad använde männen en svart rundkullad *filthatt*. Brudgummen hade "tipper", ett brett vitt linneband med ett smalt rött sidenband ovanpå, som hattband. Bandet avslutades med en stel, utstående rosett mitt fram.

Skjortan var av vitt linne. Den hade bred krage och liksom kvinnoblusen hade den broderade "hädräimmar" och "ärmstämmer". Broderiet var i rött. Innan knaparna kom, knöt man ihop i halsen och ärmlinningarna med band. Även männen hade en liten slät "silverbräske" fram i skjortan.

En *halsduk* med röd bottenfärg viktes i trekant och knytes runt halsen under kragen, så att snibben bak syns, framtill knytes den i knut, och flikarna stoppas in under västen eller jackan.

Byxorna är svarta (tidigare naturbruna) "stakotbixar" (kortbyxor) av vadmal eller vitt linne, tidigare även sämskskinn. Vid knäna finns 2 st hornknappar. Nedtill avslutas benen med ett "stäm" (linning); däri finns 2 hål, genom vilka strumpebanden träs ut och knytes.

"Äibopojkar."

Strumpebanden kallas "brokatbander" (brokiga band). De är flätade i ullgarn i 4 färger: rött, vitt, gult, blått. Bredden är ca 2 cm. De avslutas med tofsar i ändarna.

Strumporna är svarta till färgen.

Skorna är likadana som kvinnornas, "tvän(g)jat".

Till dräkten hör även en svart *väst* med vitt linne-ryggstycke och en svart eller naturbrun *vadmalsjacka*, som knäppes framtill med en rad hornknappar. Krage var en smal ståkrage.

På vintern använde männen "kask" (päls); den hade krage och isydda fickor. Ullen var inåtvänd. På senare tid brunbarkades (betades) skinnen.

Runö. Kyrkdräkten för flicka resp gift kvinna (1937).

Elisabeth Sergo

RUNÖDRÄKTEN

– en berättelse om svunna tider

Från vaggan till graven bar runöborna hemgjorda kläder. Det kardades, spanns, stickades och vävdes i gårdarna. Garn färgades. Skor syddes av sälskinn. Byns silversmed hamrade kvinnornas broscher och männens knappar. Det enda som köptes utifrån var kvinnornas färgglada bomulls- och sidendukar samt prydnadsband och vissa herrskor.

När ett barn föddes, hette det att "skepsmänno", dvs. skeppsmännen, hade kommit till ön med ett litet barn. Så sade de vuxna till barnen. De små trodde det, eftersom stora båtar ofta gick förbi ön. Skeppen

Barnens kläder

"Dibåne" (baben) lindades i ett "flik", ett ca meterlångt vitt ylleskynke; innanför detta hade man ett vitt lakan och sedan en liten lapp under stjärten och en brokig bomullsskjorta på. Barnet lindades med en "lind", som var längre än den vanliga lindan. Man började linda vid fötterna. Barnen var lindade 2–3 veckor.

Senare fick flickorna en "pibånsjack"; den var tillklippt med söm över bröstet, hade "oaliv" och ärmar.

Pojkarna hade "pojkbånsjack"; den var klippt i ett stycke. Mössan var för flickorna en hätta, pojkarna hade kilmössa med 4–5 kilar.

Rågö folkdräkt kallas av rågöborna själva för "äibokleder". Äibokleder bar rågökvinnorna fortfarande vid fester och bröllop så länge de bodde kvar på Rågöarna. Många äldre kvinnor bar även sin dräkt till vardags, utom "ävedäiln" som de bytte ut mot en mera praktisk bomullsblus. Männens däremot hade tidigare lagt av sin dräkt.

Ingeborg Andersen

strandade ibland eller drev på grund när det stormade hårt. Barnet blev under sin första levnadstid lindat. På en fyrkantig yllefilt lades en linne- eller bomullsduk. På denna lades barnet, som hade en liten vit skjorta på sig. Så viktes barnet in som i ett paket och omlindades med den vackra hemvävda lindan, dvs. ett brett mönstrat band i hemgjorda naturfärger, t ex rostrött, mörkblått och grönt.

Vid dopet lindades barnet i en extra fin blommig duk, som smyckades med vackra glittrande sidenband. Av sidenbanden viktes en stjärna, som fästes på barnets bröst med silverbroscher.

Fram till år 1925 lindades runöbarnen. De äldre trodde att barnen annars skulle bli hjulbenta. Vid två veckors ålder fick barnet ha armarna fria; efter två månader togs lindan bort helt.

Allteftersom barnet växte, fick det bära kolt i hemvävt tyg med randigt mönster, flickorna i färgglada koltar, för pojkarna fanns även grå vadmalskoltar. Flickorna bar kolt tills de började skolan, pojkarna tills de blev ca fem år. Vid skolåldern fick pojkarna sina första långbyxor i grått vadmalstyg.

Koltarna var långärmade eller ärmlösa. Vintertid bars de ärmlösa koltarna med stickad tröja under — sommartid med vita bomullsärmar.

På huvudet hade flickan en blommig hätta med veckad bomullsspets runt pannan. Pojkarna hade skärmössa och på vintern fårskinnsössa.

Vid ca tio års ålder började flickorna rulla upp håret i en knut på hjässan, som de vuxna kvinnorna. Knuten doldes av en vit hätta med hemknyplade spetsar.

En runökvinna fick inte visa håret om hon ville vara ordentligt klädd. Skulle hon vara fin, måste

spetsarna vara väl stärkta och veckade. Halsdukarna skulle vara ordentligt vikta över axlarna och huvudduken krusad över hjässan.

Vid kyrkbesök klädde hon upp sig efter de olika kyrkliga högtiderna. Giftna kvinnor bar alltid sin "konomissa", dvs. frumössa i kyrkan, medan de ogiftna flickorna bar den platta blommiga flickhättan med spets runt pannan. På vintern svepte både fruar och flickor in sig i vita hemvävda helyllefiltar. De bars i stället för jacka i den kyliga kyrkan och i kölden utanför, svepta över axlarna.

När runökvinnan kom hem från kyrkan, klädde hon om sig. *Söndagseftermiddagsdräkten* bestod av en svart helveckad yllekjol, vit långärmad skjortblus, randigt livstykke och mönstrad halsduk med tre silverbroscher. På huvudet bars vit bomullshätta med hemknypplad spets. Krusad huvudduk bars ovanpå hättan.

Om vintrarna bar hon mönsterstickade ylletröjor i extra fint garn om söndagseftermiddagarna. Olika typer av tröjor var tex "rosvamsa", som var helt vit, mönsterstickad, med undantag av en blå mönsterbård runt handleden, eller "bluavamsa", som var mörkblå med vitt mönster runt handleden. Det var viktigt att mönstret runt handleden, som syntes bäst, var extra välgjort.

Med kjolarna var det mycket arbete. Man hade både kyrkkjol och söndagseftermiddagskjol. Dessa skulle veckas varje måndagsmorgon för att hållas snygga till nästa söndag. Kjolarna hängde hoprullade över en stång hela veckan i "bodan", uthuset. Dukar, förkläden och spetsar förvarades i kistor i "bodan".

Vardagsdräkten var enkel: en grå stickad ylletröja, randig, hemvävd väst, bomullshalsduk, svart yllekjol och hemgjorda sälskinsskor. Som ytterplagg hade kvinnorna en grå vadmalsjacka, "sketovamsa". I vinterkylan bar de kort fårskinnjacka, som kallades "kasken".

Färgerna varierade mycket i dukar och förkläden. Kyrkliga högtider och årstidernas växlingar avspeglades i färger och mönster. Vid jul, påsk, pingst och midsommar bars de grannaste och färggladaste du-

Ruhnu saar — Insel Runö

Söndagseftermiddagsdräkten.

karna, ofta rödblommiga. Fastlagstiden bar man enbart svart och vitt.

En änka fick gå svartklädd hela sitt liv, om hon inte gifte om sig.

Hade en nära släkting dött, bar man sorg ett helt år, innan man undan för undan bytte till svart- och vitprickigt, blått, svart och rött.

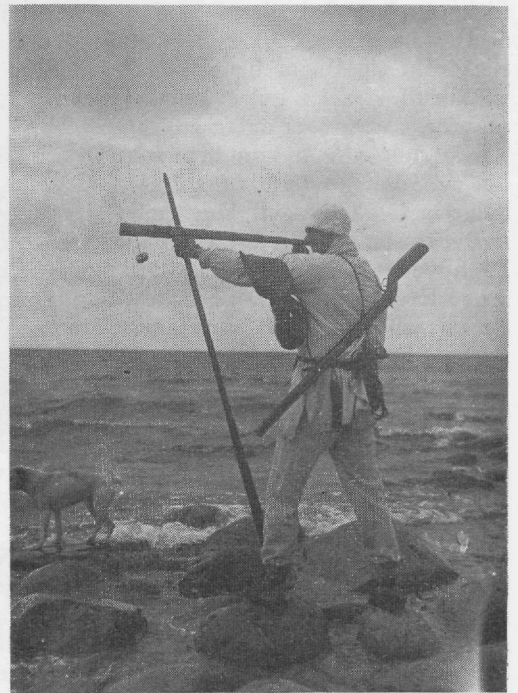
Runö. *Vardagsdräkten* (1927).

Runö mansdräkter (1927)

Mansdräkten varierade inte lika starkt som kvinno-
dräkten. Den bestod av vit linneskjorta med silver-
knappar som fäste kragen, hemvävd, randig väst, grå
vadmalsbyxor, blommig dubbelvikt bomullshalsduk
och vadmalsjacka med svarta bårder runt krage, är-
mar och fickor. Vadmalskostymen hade en ren, ljus-
grå färg, liksom de grå stickade tröjorna. Skorna
kunde vara hemgjorda i sälskinn eller köpta från
fastlandet.

När männen skulle jaga säl, måste de vara vitklädda
för att sälarna inte skulle upptäcka dem i snön och
isen. Säljagardräkten var helvit av ylle med förstärk-
ningar på knäna. Männen måste nämligen krypa på
isen för att komma nära sälarna och skjuta dem. En
”pusavamsa”, dvs. påströja av vitt ylle var ytter-
plagg. På undersidan av tröjan fanns en mängd små
och stora fickor. I dem förvarades fickur, kompass och
kikare. Kikaren hängde i sin tur i kedja runt halsen.
I en stor ficka förvarades matsäcken. Extrastrumpor
hade säljägaren alltid med sig. Han bar dubbelstickade
svartvita vantar inuti hemsydd skinnhandskar.

Säljägare

På fötterna hade säljägarna dubbla hemstickade
sockor och ”skrävlinga”, dvs. skor som sytts av säl-
fenor. På huvudet färskinnsmössa med vitt tygöver-
drag och om halsen helyllehalsduk.

Vid jakten förde de med sig bössa, ”toja”, dvs. ett
rep av tagel, isdubbar och kälkar att dra sälarna på.

Denna dräkttradition fanns kvar tills uppbrottet
skedde 1943 på hösten, då runöborna överflyttade till
Sverige, deras gamla fädernesland.

Runöbor enl H Schlichting (1855)

Hugo Mickelin 60 år

Det var ett glatt telefonmeddelande han, Hugo Mickelin, kamreraren på Paschlep kommunalhus en kall januaridag 1942 vidarebefordrade till mig ifrån BB i Hapsal: "Fru Maria Samberg har lyckligt nedkommit med en son". Som jag nu kan påminna mig, så går min bekantskap med Hugo Mickelin tillbaka till tiden av min lärartjänstgöring på Nuckö i Estland och då just till tiden av de kalla vintrarna 1939—1942. Åren gick och så möttes vi åter — denna gång i det idylliska Rödsla i Döderhult i Sverige — det var år 1961; denna gång hade H. Mickelin med sig vid besöket både barn och blomma.

— Visst skulle vi få bo kvar i den lantliga idyllen i Döderhult, men det blev icke så, det blev Stockholm i stället och "Svenska Odlingens Vänner" och dess styrelse. På så sätt kom jag åter i kontakt med H. Mickelin, SOV:s ordförande fr o m årsmötet 1970. Jag erinrar mig i detta sammanhang strax efter årsmötet lärar Anton Vesterbergs yttrande: "Jag tror, att årsmötet har gjort ett lyckligt val. H. M—n har över sig något av Mattias Vesterbloms (vår förre riksdagsman) sätt och framåtanda. — Så är de ju också båda affärsmän." Som vice ordf. i SOV:s styrelse har jag så under de tre gångna åren kunnat bevittna riktigheten av detta yttrande på mångahanda sätt. Det går på något förunderligt och medryckande sätt "undan" med det han företar sig. Att det var ett drygt jobb han gav sig i kast med, när han åtog sig uppdraget som SOV:s ordförande, var han väl medveten om, men så har H. Mickelin också skött sin uppgift med den uthållighet och det omdöme, som föreningen är förtjänt av. Inom föreningens styrelse har det under hans ledning rätt enastående enighet och samarbetsvilja, förutsättningar utan vilka arbetet inom föreningen icke skulle ha kunnat uppvisa påtagliga resultat. Så har ju arrangemangen och bemödandena varit påfrestande och många, enär åren 1970—1973 inom föreningen har varit något av en "jubilerande årsperiod". Det var hågkomster om Birkas och Svenska gymnasiet i Hapsal som skulle fram, det var Sjöfartens dag och nu senast det förra arbetslivet som skulle förevisas och filmas och icke minst planen på en arkivlokal för SOV som skulle förverkligas. De många hängivna arbete börjar synas och ge resultat. Hugo Mickelin! Inför den stundande högtidsdagen den 29 november kan det vara gott att veta, att det har gått framåt, gått framåt från år till år. Hjärtliga gratulationer!

Alexander Samberg

HEMBYGDSDAGEN 1973

Den långa och vackra sommaren hade tagit slut helt tvärt fär en vecka sedan, men söndagen 26 augusti kom sommarsolen tillbaka med hög och klar luft, något sval kanske. Om det berodde på det vackra vädret eller på den sena tidpunkten på året (då semesterna var slut) eller om folk hade lockats av det rikhaltiga programmet denna 30-årsdag efter vår ankomst till Sverige, det är inte utrett, men närmare 600 personer hade kommit från när och fjärran och de bar med sig en stark påminnelse om svenskfolkets forna möten i en nu förgången hembygd. Vilka minnen, vilken stämning väcker inte alla de kända ansiktena från Ormsö, Rågö, Runö, Nuckö...? Man nära nog glömmet åren och förlusterna, får en känsla av att tiden har vänt; bygden träder fram ånyo och tiden, trettioalet står på nytt framför våra av år skummande ögon.

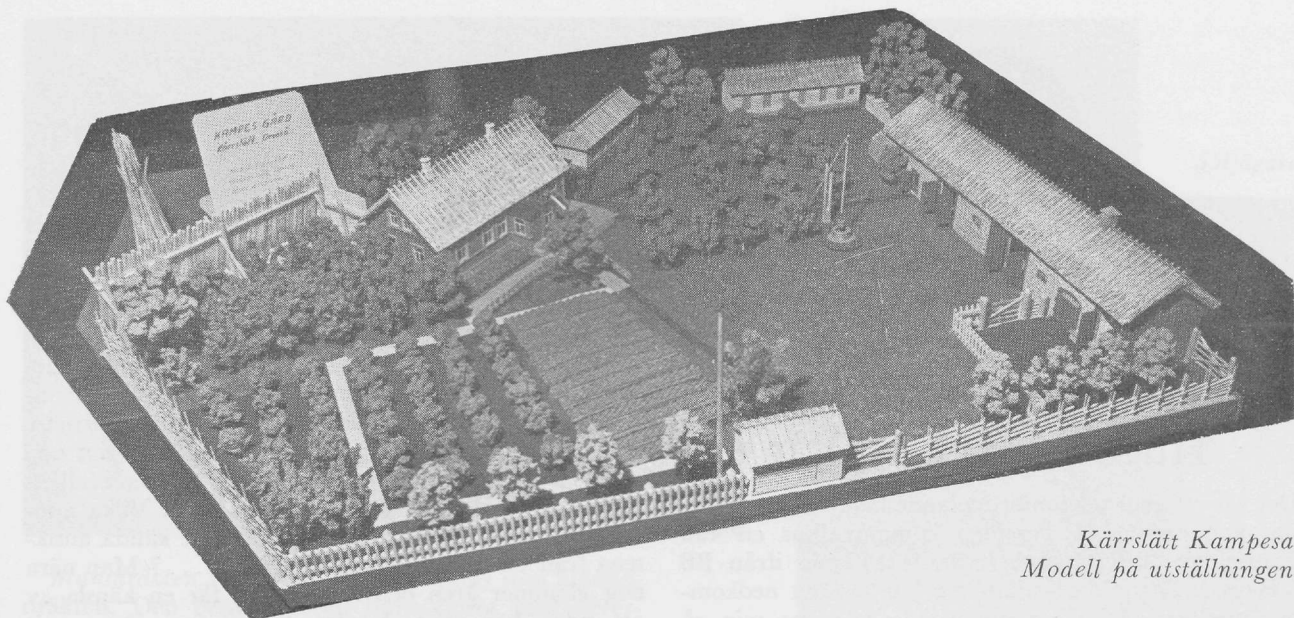
10.30 kom programmet i gång. Hugo Mickelin hälsade välkommen och erinrade om att det var trettio år sedan småbåtarna från Svensk-Estland satte överflyttningen i gång.

Unisont sjöngs "Var välkommen envar". Hugo tillkännagav också vad som under dagen skulle hända — ett i sanning späckat program.

Elmar Nyman gav bakgrunden till händelserna för 30 år sedan. Redan under trettioalet var utvandringen från svenskbygden stark, och därtill kom att nativiteten var sjunkande. Det fanns därför anledning till farhågor för stammens fortbestånd, och det fanns även tankar på en överflyttning av hela folkgruppen till Sverige. Så kom ofärdsåren med växlande herrar och skilda samhällssystem. För estlandssvenskarna blev detta skeende en känslans lösgöringsprocess från den bygd de tidigare haft kär. Hos svenska regeringen åter åstadkom utvecklingen en omsvängning i överflyttningsfrågan, som vi har anledning att vara tacksamma för. Med särskild värme minns vi våra förespråkare inom Estlandskommittén och deras medhjälpare, flera av dem nu borta.

Sven Danell utgick i sitt tal från dagens evangelietext om att akta på den tid, då du är sökt. Det föll sig naturligt för tanken att till 30-årsminnet av estlandssvenskarnas ankomst till Sverige foga 100-årsminnet av Thoréns och Österbloms ankomst till Svensk-Estland 1873. Man kan säga att det var en tid då estlandssvenskarna var sökta, och med den inleddes en ny utveckling för dem. En veteran från Thoréns tid hade berättat hur folkklungorna gick ut från Paschleps bönehus och under sång drog hemåt mot sina byar. Tystnade sången hos en, så kunde man höra de andra skarorna sjunga i fjärran — en växel-sång strålade ut över Nuckö.

Från sin egen tid som präst i Estlands svenskbygd hade han många exempel på levande tro och på uppskattning av prästens arbete. Samtidigt förstod han till fullo en kyrkoprästs vanskliga ställning under de olika religiösa rörelserna i bygden, och det var en lärorik tid för honom själv. Han fostrades där.

*Kärrslätt Kampesa.
Modell på utställningen.*

Evigt äger man blott det som man förlorat, sade talaren efter Ibsen. Det gäller även estlandssvenskarna. Mycket har de mist men äger mycket, som kan verka som ett ferment i det större folk i vilket gruppen nu ingår. Genom att bevara sin egenart kan de vara ett tillskott till Sverige. Detta är inte nationell romantik, det är faktum.

Före Sven Danells tal sjöngs sv ps 500 och efter detsamma ps 492: "Gud, skydda detta kära land".

Alexander Samberg tackade talaren. Vi har vistats på andlig åkermark, sade han. Han hänvisade till den rika skatten av minnen från Sven Danells tid i de nu förödda svenskbygderna och ville med ord låna från en kyrkoman i Kors prisa livet, det som varit.

Vi vet sedan förr att Lilian Blees-Pettersson och Thomas Lorentz kan sjunga vackert. Tillsammans sjöng de först en duett av Mozart, fortsatte sedan solo med sånger av Eklöf resp Sibelius; så följde en duett ur operetten Fågelhandlaren och slutligen två scener ur operan Carmen. Brigitta Lorentz ackompanjerade sångarna; för oss mindre musikbevandrade människor var också hennes muntliga presentation av de olika musikstyckena mycket välkommen.

Kaffe dracks; det måste ske i omgångar för det myckna folkets skull. Det fanns också mycket annat att göra: att hälsa på bekanta, att köpa lotter, att bese den etnografiska utställningen osv. Hembyggsdagen hade nämligen föregåtts av en livlig lördag, då alla funktionärer varit i full verksamhet med montering av en omfattande utställning, med filmning och fotografering. Där stod nu denna utställning på söndagen och lockade till långvarigt studium, men söndagen var kort.

Snart började lotteriet och därefter vidtog auktion på insamlade föremål. Auktionsförvärfare Alfred Helsing och hans medhjälpare hade ett drygt arbete, som dock ekonomiskt sett gav ett grant resultat.

Kl 17.30 måste auktionen avbrytas av tidsnöd. Salen intogs nu av 8 par rågöbor, som dansade nummer efter nummer så skickligt och vackert som vi är vana att se hos dem. Flera spelmän hade de, och en spelman på talharpa kom till.

Allt har ett slut, i synnerhet den tillmätta tiden för en hembyggsdag. Modersmålets sång sjöngs. En stor hembyggsdag var till ända. Vi gäster tackar dem som gjorde den till en upplevelse. V A

Foto
Nils Lagman

Efter sången

Så sitter vi i stilla samspråk

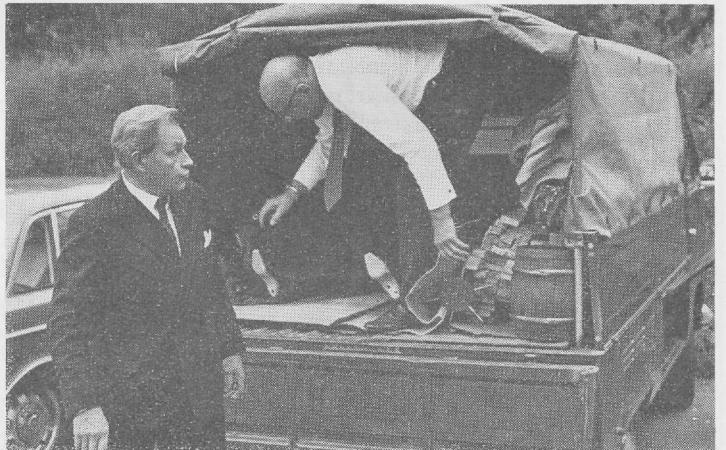

Spel på talharpa

Rågödansare

Nu är hembygdsgdagen slut . . .
Rekvisitan bäres ut . . .

In memoriam

Johan Lilja

I en ålder av 88 år avled den 26 aug. 1973 förre hemmansägaren Johan Lilja efter ett långt och händelserikt liv. Han var född den 7 aug. 1885 i Hullo på Ormsö, förlorade tidigt sin far, som omkom genom en drunkningsolycka, och fick därför som mycket ung lära sig att ta ansvar och arbeta hemma på Erjas gård.

Så utbröt det första världskriget och även Johan Lilja fick inkallelseorder och kom till fronten, där han sårades. På grund av det inträffade skickades han hem, och det visade sig att hans skada var så allvarlig, att han senare blev befriad från inkallelse till Estlands befrielsekrig.

Johan Lilja hade nu nått mogen mannaålder, och hemma på gården genomförde han många förbättringar inom jordbruket och boskapsskötseln. Genom sitt läsintrasse, sin kunnsighet och framåtanda fick han inte bara byns utan hela öbefolkningens förtroende, när han i början på 30-talet valdes till kommunalordförande.

Estland hade blivit självständigt och uppbyggnadsarbetet var i gång över hela landet; så skedde också på Ormsö. Det första stora steget som togs var ett skolhusbygge, därför att alla skolhusen var gamla och av äldre typ. Man ville ha ett skolhus, som skulle uppfylla alla dåtida krav och ligga centralt, därför blev det ganska häftiga debatter om skolans läge, innan bygget kom igång.

Man byggde också en brygga i Sviby, där tidigare bara fanns en sådan av trä, som isen på våren oftast vräkte sönder och sköljde bort. Den ödesdigra branden i Sviby inträffade som bekant år 1932, en olycka för hela kommunen. Detta hände när Johan Lilja var kommunalordförande (taletar), men han hade förmågan att klara upp besvärliga situationer.

Men det förekom också trevliga episoder då man glömde den gråa vardagen. En sådan händelse inträffade på sommaren 1932, då H. K. H. kronprins Gustaf Adolf av Sverige besökte Estlands svenskbygd. Vid hans ankomst till Ormsö framfördes hälsningstalet av Johan Lilja.

Johan Lilja var en rakryggad, rättvis och klarsynt man, intresserad av det mesta; han fällde inga yttranden utan att ha tänkt sig för och satt sig in i situationen.

År 1944 anlände Johan Lilja till Sverige. Det var hans yngste son, själv flyktning i Sverige, som tillsam-

Georg Stahl

År 1895 den 15 maj föddes i Höbring by, Mo gård i Rickul en pojke, som efter många namnförslag slutligen fick det sällsynta namnet Georg — son till Simon och Mare Stahl, född Linneman. I vårbrukets brådstade dagar, då ungoxarna skulle tämjäs, vårsadden skulle i jorden och far Simon hade stått resklar att i kommunal arbetsskjuts åka till Piirsalu, där det nya kommunalhuset för Nuckö stod på kontrakt upp-timrat och skulle till Harga, då hade mor Mare börjat klaga att allt inte stod bra till för henne, och far hade då i all hast fått göra arbetsbyte med gamle Josef och själv stanna hemma, ty det här var något som ej gick att ändra eller vänta med.

Nu, en varm sommarafton den 25 juni 1973 slutade Georg sitt skiftesrika liv efter ett par års lidande och fyra månaders sjukhusvistelse på Högdalens sjukhem — lugnt och stilla.

Georg var alltifrån början lite annorlunda än vi övriga i samma ålder med sin läskunnighet, med sina ritningar på griffeltavla eller med flintsten på glas av olika figurer som han visade oss andra. Skolan började han tidigare än sina jämnåriga och fick därigenom möjlighet till en fjärde fyllnadsklass under den energiske läraren Joel Nyman, och för sin iver och läskunnighet var han mycket uppskattad av denne. Året var ämnat som förberedelse till stadsskolan, men en obekant anletssjukdom drabbade honom det tilltänkta året och krossade både vilja och läslust, så att allt föll i glömska.

Biblioteket i Höbring hade han tidigt genomläst till minsta vishäfte, och även de övriga biblioteken i socknen hade han gästst; så en bokmal var han från början till slut.

mans med några andra unga män beslutat att illegalt hämta sina anhöriga där borta i Estland. Det var en natt i maj 1944 som uppbrottet skedde.

Här i Sverige fick Johan Lilja en lugn ålderdom hos de sina.

Han jordfästes den 7 sept., en vacker höstdag, i Täby kyrka i närvaro av barn och barnbarn samt släkt och vänner.

Vi alla som kände den bortgångne, skola med tacksamhet minnas honom och hans livsgärning.

Vila i frid.

M. B.

När S.O.V. startade sitt andelsmejeri i Palmbergs nedlagda handelsbod, visste föreningens ordförande kyrkoherden Oscar Sevelius vem som skulle anställas som lärling under den t f mejeristen Johannes Timmerman; men mejeriets dagar blev ej många, det torkade bort. Sen hittar vi Georg i ett par omgångar bakom disken i Josef Schönbergs handelsbod i Höbring, och det var ett förtroendeuppdrag på heder och samvete.

På Birkas började han under rektor Per Söderbäcks tid på en vinterkurs, och med rektorns goda minne kom han sen till Vassbo lantmannaskola som trädgårdslev på en ettårig kurs. Därifrån återkom han till Birkas, där han sedan tjänstgjorde som trädgårdsmästare fram till ofärdsåren.

Sist och inte minst var Georg en trogen kämpe och ivrare för den lilla Kustbon alltifrån början, och med hans penna fylldes många spalter av prosa och poesi i Österled. Även under den korta tiden sen 1965 i det nya hemlandet kan man hitta alster på vers från hans penna.

Han var ett levande lexikon i bygdespråk och bygdehistoria. Var det något man tvivlade på om svunna tider, så var det bara att fråga Georg, han visste.

Som tack för allt låt oss hålla Din livsgärning i gott minne!

A. Tegelberg

Ivar Stening död

En vittberest man och duktig ingenjör, *Ivar Stening*, Vendelsö, har gått hädan i en ålder av 72 år, lämnande stor familj och många estlandssvenskar sörjande kvar.

Stening var född i Tammela, Finland, 1901 och anställdes efter examen vid Tekniska högskolan i Helsingfors 1925 som ingenjör i Svenska tändsticks AB,

och kom så till Reval, där den unge ingenjören blev väl mottagen, inte minst i Svenska Odlingens Vänner — en vänskap som visat sig slitstark genom åren. Sex år blev uppehållet här. Björneborgs tändsticksaktiebolag blev målet för de närmaste fem åren. Så blev Belgien uppehållsort, och här ledde han nybyggena vid Union Allumettiére SA. Tio år senare återbördades han till Finland och blev 1950 verkställande direktör för Björneborgs tändsticksaktiebolag, där han verkade i 16 år, till pensioneringen. Då flyttade han till Vendelsö, där han med stor kärlek och framgång ägnade sig åt trädgårdsmästeri. "Bergspartier och valrar ska ha blommor", sa han.

Han sörjes närmast av makan Ragnhild, född Lindhagen, fem barn och barnbarn.

Döda

Arthur Voldemar Ambros, född den 8 jan. 1895 i Reval, avled den 3 februari 1973 i Stockholm.

Alide Faltis, född den 9 aug. 1910 i Neve, avled i augusti i Göteborg.

August Elmar Laidna, född den 17 aug. 1903 i Reval, avled den 23 maj 1973 i Södertälje.

Alexander Lindqvist, född den 23 april 1893 på Rågöarna, avled den 6 aug. 1973 i Söderåkra.

Melania Smens, född Larens den 30 sept. 1896 på Kihnö, avled den 2 aug. 1973 på Lidingö.

Anders Söderkvist, född den 30 maj 1893 på Ormsö, avled den 4 juli 1973 i Stockholm.

Katarina Svan, född Duskas den 2 nov. 1891 på Runö, avled den 10 maj 1973 i Uppsala.

Kristian Westerborn, född den 20 sept. 1880 i Rickul, avled den 5 sept. 1973 i Sollentuna.

Hans Öman, född den 23 maj 1904 på Ormsö, avled den 6 juni 1973 i Stockholm.

Vår käre Pappa
Morfar och Farfar

Hans Nyholm

* 7 maj 1894

har i dag stilla insomnat.

Sörjd och saknad av oss,
syster, övrigt släkt och vänner.

Stockholm 24 juni 1973.

MARIA och JOHAN
KATARINA och LARS
Yvonne Cecilia
JOHANNES och
GULL-BRITT
Kerstin
ELIN och LARS
Eva Bo

Hur tappert Du kämpat
för att ej brytas ner
när sjukdomen krafterna tärde.
Sakta mot Dig befriaren skred
och avklippte hoppet vi närde.
Nu slumrar Du stilla vår käre,
borta från sjukdom, oro och strid.

Min käre Far
min Morfar vår Broder

Arnold Berkqvist

* 14/2 1916 i Rickul

† 20/6 1973 i Pärnau

har efter långt och tåligt buret
lidande lämnat oss i stor sorg och
saknad, men i ljus och tacksamt
minne bevarad.

REET och ARNO
Lilla Janar
Syskonen med familjer
samt Broder i USA

Jag har hört om ett land utan
tårar,
utan nöd, utan sorg, utan strider,
och där ingen av sjukdom mer
lider,
och nu utav nåd är han där.
Här skiljas vi ifrån varann,
det gör oss sorg och kval,
men snart vi mötas få igen
i himlens ljusa sal.

Min kära Maka
vår älskade Mor och Mormor

Maria Olep

* 12/1 1902

har i dag lämnat oss
övrig släkt och många vänner
i djupaste sorg och saknad.

Södertälje den 7 juni 1973

J O H A N N E S
RITA och GUNNAR
SYLVI och MEINHART
Pia Anna
Ivar och Wanja
Lilja
Signe

Du kämpade så tappert
mot sjukdom som var svår,
Du såg det som var vackert
och längtade mot vår.
Och vi som stod Dig nära,
vår saknad är så stor,
från alla Dina kära,
vårt tack och sov i ro.

Min käre Make
vår Pappa

Johan Hammerman

* 13 juli 1890

har i dag lämnat oss.
Johanneshov 23 maj 1973

A G N E T A
BARN
Barnbarn

Tack för vad Du givit
Tack för vad Du var.
Tack för ljusa minnet
Som Du lämnat kvar.

Vår käre Far
Morfar och Farfar

Kristian Westerbom

* 20/9 1880

har stilla insomnat.
Sollentuna 5 Sept. 1973

BARNEN
Barnbarnen
Släkt och vänner

*Skön är vilan som natten ger.
Gott är att veta Du lider ej mer.*

Vår älskade

Maria Berggren

f. Hörnström

Född på Ormsö den 29/9 1875
har i dag hastigt lämnat oss.
I ljust och tacksamt minne
bevarad.

Stockholm den 18 juni 1973.

BARN
Barnbarn
Barnbarnsbarn

Vila nu stilla,
sargade hjärta,
tröttat av världens
oro och strid.

Vår kära Mor
Mormor och Farmor

Mina Adelman

f. Mihlberg

* 29/2 1884
† 7/6 1973

har lämnat oss.

Djupt sörjd och saknad.

BARN
Barnbarn
Släkt och vänner

Farväl, lilla Mamma,
Nu slut är Din tid.
Tack för Din kärlek,
Vila i ro.
Allt har Du gett oss
av fullaste hjärta,
Minnet av Dig
hos oss alltid skall bo.

Min älskade Make
min käre Far
Helenas Morfar

Felix Nyman

född 1/7 1916
död 28/6 1973

har lämnat oss i djupaste
sorg och saknad men i ljust
och tacksamt minne bevarad
av oss och syskon samt övrig
släkt och vänner.

L I N D A
MAJKEN och TOMAS
Helena

Allt är förgängligt,
enbart Guds kärlek är evig.

Vår käre Son och Byder

Endel Sandvik

f. 4/9 1930

har i dag lämnat oss
övrig släkt och många vänner
i djupaste sorg och saknad

Grisslehamn den 27/5 1973

HELMI och TOMAS
LINDA och ANDERS

En människas dagar äro såsom
gräset
Hon blomstrar såsom ett blomster
på marken.
När vinden går däröver så är det
icke mer
Och dess plats vet icke mer därav.

Vår kära Mor
Mormor och Farmor

Maria Grönman

f. Benholm

* 9 december 1894
† 15 juli 1973

har stilla insomnat.

Stockholm 20 juli 1973

BARNEN
Barnbarnen

Ty vi veta, att om vår kropps-
hydda, vår jordiska boning, ned-
brytes, så hava vi en byggnad, som
kommer från Gud, en boning som
icke är gjord med händer, en evig
boning i himmelen.

2 Kor. 5:1

Min älskade Maka
min kära Mor

Olga Elfengren

född 1/9 1896 Stora Rågö

har i dag lämnat oss i stor sorg
och saknad

Påbonäs, Söderåkra
den 8 maj 1973

JULIUS
HARALD
Syskon

övrig släkt och vänner.

Mitt hem är där på den andra
stranden

Där livets timglas ej runnit ut
Och ej till avsked man räcker
handen

Ty himlens glädje tar aldrig slut.
Tänk när släkt och vänner en
gång mötas där

På den lugna stranden; aldrig
skiljas mer.

O, vad fröjd, ja, ljuva fröjd uti
himmelen.

Tack, kära lilla Mor.

Min älskade Make
och min kära lilla Pappa

Anders Grönman

* 23 mars 1924

har i dag lämnat oss, svärmor,
syster, övrig släkt och vänner i
djup sorg och saknad men
i ljusaste minne bevarad.

Hässelby 18 aug. 1973

K A R I N
ANN-MARI

Tänk när en gång
vart varför
blir besvarat.
Var gåta löst, som här jag
grubblat på.
När allting blir av Herren själv
förklarat.
Tänk när jag Herrens väg
skall fullt förstå!

Vår kära Mor
Mormor och Farmor

Maria Murman

* 11/8 1887

har stilla insomnat
och lämnat oss, syskon, släkt och
vänner i djup sorg och saknad.

Näs den 11 maj 1973.

MARIA
FIDE och JENNY
AGNETA och MARTIN
ALFRED och MÄRTA
Barnbarn och Barnbarnsbarn

O, hur saligt att få vandra
hemåt vid vår faders hand,
att få sluta ökenfärden
och gå in i Kaanans Land.

Vår käre broder, morbror
och farbror

Georg Stahl

f. 15 i maj 1895
d. 25 i juni 1973

Djupt sörjd och saknad
av syskon och syskonbarn
samt övrig släkt och vänner.

I kvällningens timma
Du somnade stilla,
Sjukdom och oro
ej mer gör Dig illa.

Vår käre

Alexander Laning

född 23/4 1892

har i dag lämnat oss,
syskon, släkt och vänner.

Skultuna den 21 juni 1973

A N N A
Barnen
Barnbarnen
Barnbarnsbarn

Fars trötta huvud har lagt sig
till ro,

Den eviga vilan har kommit.
Skönt är att vila från lidandet ut,
Somna från allt som har smärtat.

Vår kära

Magdalena Österlin

född 9/2 1902 Lilla Rågö
död 27/7 1973 Grisslehamn

Sörjd och saknad av oss
Syster, släkt och vänner.

I hemmet, som Du lämnat,
ett tomrum stort nu är,
varthän man vänder blicken
Du finns ej mera här.
Du kommer aldrig åter,
Dig döden har borttryckt,
nu sista gång för alltid
Din hand vi hava tryckt.

Vår Mor

Maria Åkerblad

Född 27/10 1884
Död 24/4 1973

Älskad saknad

B A R N
BARNBARN
BARNBARNBARN

Sov gott lilla Mamma,
sov gott i Din grav.
Hav tack för allt
Du oss gav.

Min käre Make

Johannes Mattsman

* 7/6 1898
† 27/8 1973

har hastigt lämnat oss
i sorg och saknad.

A N E T T E
samt övrig släkt
och vänner

Mitt hem är där
på den andra stranden
där livets timglas
ej rinner ut
och ej till avsked
man räcker handen
ty himlens glädje
tar aldrig slut.

Min älskade Make,
vår käre Far, Morfar och Farfar

Anton Grenfeldt

* 6 mars 1897

har i dag stilla insomnat.

Torshälla den 13 oktober 1972.

ELISABET
Emil
Erna

Harald och Helga
Arne och Ingegerd
Runar och Birgit
Barnbarnen

Övrig släkt och många vänner.

Det finns en port som öppnas tyst
och stänges utan dån
Och alla vägar leda dit men ingen
därifrån.

Och alla frågar vart, varthän, men
ingen svaret vet
Ty svaret på den frågan är por-
tens hemlighet.

Vår älskade Mamma
vår kära Mormor

Lovisa Karlsson

f. Pålberg

född 22 februari 1888
död 26 augusti 1973

Innerligt sörjd och saknad av oss

IRENE och OSKAR
ALIDE och GOTTFRID
Barnbarn, Barnbarnsbarn
Bror och svägerskor,
övrig släkt och vänner.

Det blir något i himlen för barnen
att få,

för de barn som i Herranom dö.

De få kronor av guld, de få
harpor också,
de få kläder så vita som snö.

Kör:

Det blir något att få, det blir

något att få,

det blir något för barnen att få.

I den himmelska stad, där var

tunga är glad,

där blir något för barnen att få.

Du var så omtänksam och
ville oss väl.

Tack för allt, vår lilla Mamma.

Vår käre

Johan Lilja

* 7/8 1885
† 26/8 1973

har lämnat oss
Sörjd och saknad.

MARIA
JOHAN och MARIA
KATARINA
LARS-EDVIN och
AGNETA

Barnbarn
Barnbarnsbarn
Övrig släkt och vänner

Flitig så länge krafterna räckte,
i arbetets glädje Du levde Ditt liv,
sommade stilla när livslågan
släcktes.
Tacksamt vi önskar Dig
vila i frid.

Bemärkelsedagar

95 år

Maria Jonell, född Vikström den 18 nov. 1878, Ormsö

90 år

Mina Strömfeldt, född Westersten den 8 dec. 1883, Runö
Nigulas Piik, född den 9 dec. 1883, Vippal

85 år

Maria Nyblom, född Svahn den 29 nov. 1888, Ormsö

80 år

Katarina Sandell, född den 9 nov. 1893, Ormsö
Katarina Anderssin, född Anderssin den 20 nov. 1893, Ormsö
Lovisa Söderholm, född den 20 nov. 1893, Nuckö
Anna Laning, född Lemberg den 22 nov. 1893, Nuckö
Sidney Georg Horst, född den 13 dec. 1893, Reval
Gertrud Fält, född Alros den 18 dec. 1893, Ormsö
Alexander Granberg, född den 21 dec. 1893, Nuckö
Maria Slet, född Albom den 21 dec. 1893, Ormsö
Maria Beckman, född Beckman den 27 dec. 1893, Ormsö
Agneta Alström, född Stenholm den 29 dec. 1893, Ormsö
Maria Besterman, född Thomsson den 30 dec. 1893, Rickul
Johan Ahlström, född den 31 dec. 1893, Ormsö

75 år

Johan Bergström, född den 2 nov. 1898, Ormsö
Katarina Hammerman, född Timmerman den 9 nov. 1898, Ormsö
Anders Alvik, född den 12 nov. 1898, Ormsö
Maria Granback, född Dyrberg den 15 nov. 1898, Rågöarna
Lovisa Alberg, född Talberg den 16 nov. 1898, Rickul
Maria Ahlström, född Peterberg den 21 nov. 1898, Ormsö
Mathias Nilsson, född den 10 dec. 1898, Rickul
Elisabeth Lauri, född den 21 dec. 1898, Vippal
Hans Vesterblom, född den 25 dec. 1898, Ormsö

70 år

Mina Ruderström, född Toom den 9 nov. 1903, Vippal
Amanda Engman, född den 12 nov. 1903, Nuckö
Lilly Leontine Ambrosen, född Luther den 13 nov. 1903, Nargö
Alfred Åkerman, född den 15 nov. 1903, Rickul
Eduard Rudolf Mathiesen, född den 18 nov. 1903, Nuckö
Mathias Ringberg, född den 18 nov. 1903, Rågöarna
Alide Klingberg, född Rosenborg den 18 nov. 1903, Rågöarna
Johannes Åkerblad, född den 19 nov. 1903, Rickul
Adolf Kask, född den 20 nov. 1903, Nuckö
Anna Prass, född den 22 nov. 1903, Reval
Katarina Friberg, född Alkvist den 23 nov. 1903, Ormsö
Maria Lilja, född Grundström den 24 nov. 1903, Ormsö
Olga Sjölund, född den 25 nov. 1903, Rågöarna
Ingeborg von Etholén-Ingelson, född den 27 nov. 1903, Riga/Reval
Hans Fält, född den 7 dec. 1903, Ormsö
Hans Lundström, född den 11 dec. 1903, Ormsö
Oskar Ferdinand Pikner, född den 9 dec. 1903, Ormsö
Hilda Ida Vesterman, född Klingberg den 13 dec. 1903, Rickul

Melita Hermine Pajumaa, född Grönberg den 23 dec. 1903, Nuckö

Alide Sedman, född Bedman den 27 dec. 1903, Nuckö
Katarina Alström, född Alström den 29 dec. 1903, Ormsö

60 år

Harriette Mercedes Hamm, född den 6 nov. 1913, Baltischport
Lars Grundsten, född den 8 nov. 1913, Ormsö
Anders Alros, född den 10 nov. 1913, Ormsö
Helmi Åhman, född Polakene den 14 nov. 1913, Reval
Hjalmar Johannes Nyblom, född den 19 nov. 1913, Ormsö
Jüri Adila, född den 22 nov. 1913, Reval
Alide Seffers, född den 24 nov. 1913, Nuckö
Maria Hamberg, född Bäckman den 29 nov. 1913, Ormsö
Nikolai Ferdinand Hamberg, född den 29 nov. 1913, Rickul
Hugo Mickelin, född den 29 nov. 1913, Ormsö
Helga Adina Elisabet Kүүts, född Luther den 30 nov. 1913, Nargö
Maria Nyblom, född Hammerman den 1 dec. 1913, Ormsö
Maria Vahlberg, född Berggren den 1 dec. 1913, Ormsö
Elsa Greisman, född Nappa den 2 dec. 1913, Nuckö
Meta Benström, född Blom den 3 dec. 1913, Vippal
Rosine Elvine Nyman, född Rant den 3 dec. 1913, Nuckö
Elin Editha Koinberg, född Stromback den 5 dec. 1913, Nuckö
Selma Erika Lindström, född Lindsbach den 13 dec. 1913, Korkis
Melita Nilsson, född Westerberg, den 19 dec. 1913, Rickul
Lennart Greisman, född den 22 dec. 1913, Nuckö
Edita Rosine Lundefjord, född den 24 dec. 1913, Rickul
Helene Tanseri, född Kaav den 24 dec. 1913, Oru
Mare Raukas, född Leet den 30 dec. 1913, Reval

50 år

Oskar Amberman, född den 1 nov. 1923, Narva/Reval
Osvald Blomberg, född den 2 nov. 1923, Rickul
Nelly Aurelia Viskman, född den 3 nov. 1923, Nuckö
Gertrud Hallstesson, född Lilja den 5 nov. 1923, Ormsö
Linda Alice Stromback, född Lemberg den 6 nov. 1923, Nuckö
Helmi Söderholm, född den 9 nov. 1923, Nuckö
Emil Lars Förberg, född den 19 nov. 1923, Ormsö
Erna Agneta Nordvall, född Friberg den 19 nov. 1923, Ormsö
Einar Vesterby, född den 21 nov. 1923, Rickul
Lembit Vahtman, född den 25 nov. 1923, Reval
Hilda Katarina Hörnsten, född Hammerman den 28 nov. 1923, Ormsö
Harry Johan Parsman, född den 29 nov. 1923, Reval
Hildegard Hamberg, född Söderlund den 1 dec. 1923, Rickul
Edvard Ahlström, född den 2 dec. 1923, Ormsö
Elfride Marie Tammerman, född Adelman den 16 dec. 1923, Rickul
Aale Kingo, född Öngo den 17 dec. 1923, Oru
Linda Olsson, född Grönlund den 21 dec. 1923, Rågöarna
Inga Constance Stahl, född den 21 dec. 1923, Rickul
Lars Åkerman, född den 23 dec. 1923, Ormsö
Einar Hallman, född den 25 dec. 1923, Rickul
Evald Hallman, född den 30 dec. 1923, Nuckö